

FIJI

FOLKMÄNGD: 854 000 / HUVUDSTAD: Suva

GRUNDLÄGGANDE ILO-KONVENTIONER SOM RATIFICERATS: 29 – 87 – 98 – 100 – 105 – 111 – 138 - 182

■ Det är fortfarande relativt lätt för arbetsgivare att avskeda fackligt aktiva. En guldgruva stängdes sedan de anställda gått i strejk och 1 700 personer ställdes utan arbete. Den 5 december tog militären i landet makten i en statskupp. Den utlyste omedelbart undantagstillstånd och omfattande restriktioner av mötes- och yttrandefriheten. Offentliga protester förbjöds.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfrihet

Enligt Fijis författning och fackföreningslagen har löntagarna rätt att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer och förhandla kollektivt. Enligt fackföreningslagen krävs minst sju personer för att bilda en fackförening och alla fackföreningar måste registreras hos regeringen. Lagen gäller inte flottan, militären eller flygvapnet, polisen eller fångvården. För statstjänstemän kan restriktioner införas för att skydda landets säkerhet, den allmänna säkerheten, ordningen, moralen och hälsan.

Arbetsgivare måste erkänna en facklig organisation som part i kollektiva förhandlingar om mer än hälften av de anställda tillhör den och bör även erkänna minoritetsorganisationer, men gör vanligen ingendera. Oregistrerade fackföreningar kan inte hävda några rättigheter. Deras enda utväg är att försöka få 50 procentigt medlemskap och sedan gå till Arbetsmarknadsministeriet eller, i sista hand, till domstolarna för att få ändring på detta.

Den permanenta arbetslivssekreteraren har befogenhet att besluta om registrering, suspendering eller upphävande av fackföreningar efter samråd med den rådgivande kommitté som tillsätts av Arbetsmarknadsministern. Den rådgivande kommittén har fyra medlemmar; en från en arbetsgivarorganisation, en från en facklig organisation och två ”oberoende”. Fackliga utgifter kontrolleras noga och organisationernas registrering kan suspenderas eller dras in om de inte lämnar in årsredovisningar till ministeriet.

Regeringen bibehöll också restriktioner för val av fackliga generalsekreterare, vilket innebär att personer som sitter på de posterna måste arbeta (eller ha arbetat) inom den bransch eller sektor som organisationen är direkt knuten till.

Strejkrätt

Strejkrätt gäller för alla frågor utom sådana som rör fackligt erkännande. Enligt fackföreningslagen måste fackliga organisationer 21 dagar i förväg underrätta den fackliga registratören (som lyder under arbetsmarknadsministern) om att en omröstning om strejk ska genomföras. Strejken tillåts om mer än 50 procent av de betalande medlemmarna röstar för den. Detta gäller alla fackliga organisationer, också dem som organiserar anställda i oundgänglig verksamhet. När det gäller sådan verksamhet föreskriver emellertid lagen om arbetslivskonflikter ytterligare 28 dagars varsel och organisatörerna måste lämna uppgifter om datum, tid och plats för strejken samt en förteckning över deltagarna till Arbetsmarknadsministeriet. Listan på oundgänglig verksamhet är fortfarande mycket mer omfattande än vad som tillåts i ILO:s konvention 87, trots ILO:s rekommendationer till regeringen om att ändra den.

Ministermakt

Arbetsmarknadsministern kan olagligförklara en pågående eller planerad strejk. Om han/hon gör det överlämnas konflikten till den ständiga skiljedomaren och de anställda måste återuppta arbetet. Fackligt aktiva kan dömas för brott om de fortsätter strejken.

Inget skydd i lagstiftningen

Det finns inga regler som säger att anställda som sparkats för att de bedrivit facklig verksamhet har rätt att få tillbaka jobben och heller inga som förbjuder arbetsgivarna att anlita strejkbrytare.

Ändring av arbetsmarknadslagstiftningen – lagförslag under behandling

Den demokratiska regering som ersattes av militärkuppen i december höll på att gå igenom all arbetsmarknadslagstiftning och hade överlämnat ett utkast till lag om arbetslivsrelationer till parlamentet i slutet av juni 2006. Centralorganisationen Fiji Trades Union Congress (FTUC) har med ILO:s hjälp lämnat in omfattande förslag till ändringar och följt upp dem med vittnesmål i offentliga utfrågningar även i parlamentet och andra forum. Enligt FTUC uppfyller lagförslaget som regeringen lagt fram inte de viktigaste föreskrifterna i ILO:s åtta grundläggande konventioner, i synnerhet inte i fråga om strejkrätten. Vid årets slut lovade regeringen att lagförslaget skulle antas som lag under år 2007.

■ RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Trots att Fijis författning ger föreningsrätt, rätt till kollektiva förhandlingar, rättvisa metoder i arbetslivet och human behandling, gör ministern inte mycket för att upprätthålla dessa rättigheter.

Långsam och överdrivet byråkratisk registrering av organisationer på Arbetsmarknadsministeriet

Processen för att registrera en fackförening kan gå mycket långsamt. FTUC tillägger att registreringen i vissa fall har tagit över ett år.

Antifackliga arbetsgivare

Många arbetsgivare har vägrat erkänna fackföreningar. Polisen hjälper ibland arbetsgivarna att bekämpa fackföreningar, exempelvis genom att hindra fackliga representanter från att komma in på företagens områden. Polisen har också använts mycket effektivt för att skrämma arbetare under strejker och allvarliga konflikter. Arbetsmarknadsministeriet och direktören för allmänna åklagarämbetet kallar ofta in polisen för att snabbt slå till mot strejkande men gör föga för att hjälpa dem när arbetsgivarna olagligen tillgriper lockout.

Varje år lämnas mängder av rapporter om övergrepp mot arbetare som vill gå med i en fackförening in till Arbetsmarknadsministeriet. Anställningslagens paragraf 59 slår fast att arbetsgivare som kränker en anställd eller kräver att någon inte ska tillhöra en fackförening för att få arbete agerar brottsligt. Hittills har inte en enda arbetsgivare åtalats.

Inga åtgärder vidtas för att förhindra antifacklig diskriminering

Arbetsmarknadsministeriet ger inget effektivt skydd för arbetare mot antifacklig diskriminering. Eftersom det inte finns några lagar som skyddar dem som organiserar fackföreningar på arbetsplatserna kan arbetsgivarna sparka dem, och gör det också.

Skiljedomstolen och appellationsdomstolar anser vanligen att återanställning inte är aktuell som gottgörelse när arbetsgivare lägger sig i facklig verksamhet utan framhåller i stället att arbetsgivarna förlorar förtroendet och tilliten till den anställde.

Strejkrätt urholkad

Regeringen olagligförklarar konsekvent alla strejker även om arbetarna följt föreskrifterna om varsel och får stöd i slutna omröstningar. Under tidigare år har fackföreningsmedlemmar dragits inför domstol och anklagats för brott när de deltagit i strejker som förklarats olagliga.

Fackföreningar förtrycks i frizonerna

Även om frizonerna borde falla under samma lagstiftning som landet i övrigt, utsätts anställda där i verkligheten för olagliga metoder och trakasserier och hotas med att de ska förlora sina arbeten om de försöker organisera sig. FTUC hade utomordentligt stora svårigheter att slutföra kollektivavtalsförhandlingar i frizonerna.

■ KRÄNKNINGAR UNDER ÅR 2006

Bakgrund

I maj återinsatte flerpartival premiärminister Laisenia Qarase till makten. I december grep landets armé makten i en oblodig kupp och avsatte premiärminister Qarases regering. Militären hävdade att den destabiliserade Fijis politik genom planerna på laglig amnesti för dem som var inblandade i kuppen mot arméchefen Frank Bainimarama år 2000. Statskuppen är den fjärde under de senaste 20 åren.

Emperor Gold Mine struntar i facket, sparkar anställda

Trots att guldpriset är rekordhögt avskedade det australiskägda Emperor Gold Mine i Vatukoula arbetare, ändrade arbetsvillkoren utan att samråda med fackföreningen och fortsatte vägra återta eller kompensera de 370 arbetare som avskedades och som fortsatt i vad som nu är världens i tid mest långvariga strejkvakt; den inleddes år 1991. Företaget har vägrat betala avgångsvederlag till de strejkande som avskedats, trots att både Fijis MR-kommission och en parlamentarisk utredning sagt att så skulle ske.

I april påstod företaget att man gjort förluster och sparkade 300 anställda. Med detta försämrades det redan dåliga förhållandet till de anställda och Fiji Mine Workers Union ytterligare. Fackföreningen genomförde en omröstning i september om att gå i strejk om ledningen inte tillgodosåg kraven rörande tidigare och framtida permitteringar. Över 400 arbetare lämnade sina arbeten i slutet av november i protest mot att företagsledningen på egen hand ändrat skiften. De nya skiftplanerna skulle hota de anställdas säkerhet eftersom de inte skulle få tillräcklig vila i övergången mellan dag- och nattskift. Företaget lade ner verksamheten den 5 december och sade att gruvan inte längre var lönsam och kastade ut ytterligare 1 700 arbetare i arbetslöshet.

Vid årets slut höll en regeringstillsatt kommission på att undersöka situationen och fackföreningens påståenden att det fortfarande fanns så mycket guld kvar i gruvan att det skulle garantera fortsatt gruvdrift.

Pågående kränkningar av arbetarnas rättigheter på Turtle Island

Konflikten på lyxanläggningen Turtle Island fortsatte utan lösning eftersom ägaren, Richard Evanson, fortsatte vägra erkänna National Union of Hospitality, Catering and Tourism Industries Employees (NUHCTIE) trots en bindande order om erkännande.